

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik:

TIMÁR KÁROLY és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egylet titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Kulmonostortóza 57 sz.)
czimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1869. ápril—decemberre:
Egyleti tagoknak 1 fr. —
Nem tagoknak . 1 „ 60.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

Az „ERDÉLYI GAZDA“-ból teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

Erdélyi gazdasági egyesület.

VII.

Az erdélyi gazdasági egyesület választmányi ülése Kolozsvártt, július 5-én 1869.

1. A m. kir. pénzügy-miniszterium által, a szesz adó megvitatása végett összehívott szakbizottmány által megvitatás és véleményezés tekintetéből közölt kérdésekre felterjesztendő feleletek előleges megállapítására bizottság neveztetett ki, id. Hincz György, Zsigmond Dezső és Filep István tagtársak személyében oly utasítással, hogy ezen bizottmányba több szakértőt, nevezetesen Weiss Mór és Fischer Hersch urakat meghíván, s a helybeli ipar-kamara küldötteivel is tanácskozáván, munkálkodásuk eredményeit terjeszték mielőbb választmány eleibe.

2. A dohány jövedéki szakbizottság megtalálása folytán bizottság neveztetett ki, tanár Berde Áron, Kócsi Károly, Ladányi Sándor és Demeter Károly tagtársak személyében, mely a szakbizottság által közölt kérdéseket illetőleg terjeszsen véleményt választmány eleibe, s egyszersmind határozott, hogy a helybeli iparkamara kéressék fel, hogy ezen bizottmányba kebeléből egy szakértő tagot nevezzen ki, oly czélból, hogy az így kiegészített bizottmány közreműködésével, kimerítő felelet terjesztessék az országos bizottmány eleibe.

3. Olvassatik a Küküllőmegyei gazdasági egyletnek idei május 3-áról 52 sz. a. kelt átirata, mely mellett alapszabályait megküldvén, kijelenti, hogy mint társ-egylet mindig kész, hazánk gazdasági ügyeinek fejlesztésében, egyesületünkkel kezdet fogva, közreműködni; továbbá egyesületünk részvényes tagja kívánván lenni, az első évi tagdíjt 5 ftban, s az „Erdélyi Gazdára“ előfizetési díj fejében 1 ftot küld bé; végre a folyó év ápril havában, azon egyesület kebelében tartott termény kiállításra küldött czikkekért, köszönetét fejezi ki, melynek folytán, örömmel üdvözölte igazgató választmányunk Küküllőmegye buzgó fiait, kijelentvén

egyszersmind, hogy azon megye gazdasági egyesületét mint testvér egyletet kívánja tekinteni, s így az egyesületünk tagjai sorába lépést bár vissza nem utasítja, de gyakorlatiatlannak tartva, a béküldött 5 ftot az egyesület rendelkezése alá bocsátja. A beküldött alapszabályok közöltetni határozottak az Erdélyi Gazdában, melyből egy tisztelet példánynak az egyesület részére leendő küldése, a szerkesztőségnek meg-hagyatott.

4. Az országos magyar gazdasági egyesület idei 113 sz. a. kelt átirata folytán, a termés jelen állását, s az aratási kilátást illetőleg értesítettetni határozott, az orsz. gazdasági egyesület, az erdélyi termények általános állásáról: (lásd aratási tudósításaink közt a 65-dik lapon).

5. Olvassatik a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. k. miniszterium statist. osztályának, f. évi június 24-én 413 sz. a. kelt leirata, melyben a mezőgazdasági termények ez évi állásáról kimutatást rendel felterjeszteni, s e tekintetből rovatos nyomtatott mintákat küld le; határozott, hogy szólítassanak fel gazda társaink vidékenként ezen rovatos kimutatás közlése mellett, de egyszersmind az Erdélyi Gazdában is, a kívánt kimutatások béküldésére.

6. A m. k. erdélyi földterhermentesítési alap igazgatóság Makrai László részére több községekben vesztett urbériségei kárpótlását tárgyazólag hozott két határozat felől egyesületünket, mint érdekelt felet értesítvén, ezek áttétetni határozottak egyesületi ügyvéd Tompa Károly urhoz.

7. Lukácsi Sándor „gazdasági kis káté“ czimű munkáját, egy példányban megküldvén, hogy azt egyesületünk, ha a nép iskolák alkalmas tankönyvéül elfogadhatónak tartja, több példányban — százával 20 ft-on — egyenként pedig 25 kr.-ban számítva, rendelje meg, hogy így a második kiadásról maga idejében gondoskodás tétessék, s kellő számban nyomtathassék ki, bírálat és véleményezés tekintetéből áttétetett az ismeret terjesztő szakosztálynak.

8. A bécsi cs. k. gazdasági egyesület új alapszabályait két példányban megküldvén, köszönettel vétetett.

9. A földmivelés ipar- és kereskedelem ügyi m. kir. miniszterium idei június 15-ről 11,157 sz. a. leirata olvassatik, melyben értesítetik egyesületünket, hogy a lótenyész-tés érdekében felállított bizottmány, a magas miniszterium

jóváhagyásával találkozott ugyan, de e nevezetes gazdasági ügy czélszerűbb előmozdítása tekintetéből felhivatik egyesületünk, miszerint szervezett lótenyésztési bizottmányát, az ország minden vidékéről, szakértőkből pótolva, úgy intézkedjék, hogy a bizottmány Erdély minden táján folytonosan képviselve lehessen, sőt ha szükség úgy, — hogy albizottmányokra öszolva, minden ily albizottmánynak is elnöke legyen, ki a teljes bizottmány elnökével álland érintkezésben. A lótenyésztési bizottmánynak a m. leirat értelmében leendő kiegészítése elhatározatván, egyesületi alelnök és a titkár személyökben bizottmány neveztetett ki, mely a kiegészítendő bizottság tagjait, czélnak megfelelőleg, s a leirat értelmében, szemelje ki, s annak rendeltetéséről értesitse.

10. A N. Szebeni gazdasági egyesület, a folyó évi augusztus havában tartandó termény- és ipar kiállítás előrajzát megküldvén, tudásul vétetett, s megrendeltetett titkárnak, miszerint gondoskodjék, hogy mind azon cikkek, melyek egyesületünk köztelkén termeltettek, s a kiállításra küldésre alkalmasok, arra küldeni el ne mulassza.

11. A földművelés- ipar- és keresk. ügyi m. k. miniszterium idei 9614 sz. a. n.-borosnyói birtokos Csia Józsefnek azon folyamodását, melyben egy, a komló természetéről irt munka magyar nyelvre leendő fordíttatása elrendelését kéri, oly megjegyzéssel küldvén bé egyesületünkhöz, hogy ha a komló termelés nagyobb mértékbeni meghonosítását, Erdélyben valószínűnek tartaná, Csia Józseftől az általa lefordítani szándékolt kézi könyvet kérje bé, s annak alkalmassága felől tegyen jelentést, — a folyamodó által ajánlatban hozott komló tenyésztéséről irt mű békérése határozatott.

12. Titkár azon jelentése, mely szerint a közgyűlés engedelmével felvállalt erdélyi hely. hitű egyh. főtanács titkári hivatalról lelépett, tudomásul vétetett.

13. Egyesületünk titkárának saját kérésére, — oly célból, hogy némely németthoni gazdasági intézeteket látogathasson meg, folyó július havára szabadság adatott.

14. Olvastatott a folyó évi junius havára készített pénztári kimutatás, mely szerint a mult hóról volt áthozatal 65 arany a. 5 = 325 ft. — „

Készpénzben 47 „ 64 „
 ehhez fizetett br. Löwenthal Sámuel alap

kam. 1865—1869 81 „ 90 „

Tóth Zsigmond r. d. 1869-re 5 „ — „

Gál Zsigmond „ „ 1868—1870 18 „ — „

Összes b évétel 477 „ 54 „

Kiadások:

A kertésznek fizetése 33 „ 33 „

Köztelki kiadások 114 „ 10 „

Kiegyenlítés öszszeg:

Mint átvitel Juliusra 65 db. aranyban 325 ft. — } 330 „ 11 „

Készpénzben 5 „ 11 }

Összesen 477 „ 54 „

15. Bor bizományos Littke Jánosnak Pesten, a bor kezeléssel irt munkája meghozatni határozatván, kötelességévé tétetett titkárnak annak megrendeléséről intézkedni.

Littke német munkájának czime, magyarra fordítva ez:

„Tanulmányok borainkról, azok tartósságát- és kiviteli képességét illető hiányokról. Rövid utmutatással tartós kivitelre képes és palaczkokra huzásra értt borokat állítani elő. Egy függelékkel a megzavarodás tartósságáról. Littke János-

tól, borbizományos és szállító. Pest Ferencz Józseftér 3 sz. Ára 2 ft. o. é.

Timár Károly,
titkár.

Borászati közlemények.

III. *)

„E coelo descendit *γροῖδι* *ἀεαιτόν*“
(Juvenal.)

Minden okos ember, mielőtt valamihez kezd, tisztába jön magával a cél iránt, melyet elérni kíván. — Ez sehol sem szükségesebb, mint új szőlők telepítésénél.

E tekintetben első és legfontosabb kérdés az, hogy miféle bort akarunk, vagy tudunk termelni? mert ezen kérdés megoldása szerint kell a szőlőfaj veszzőit, melyeket ültetni akarunk, kiválasztani.

Jeles szesz- és illat (bouquet) teljes bort igyekezzünk-é természetni; vagy elégedjünk meg közönséges asztali borral? Mily minőségű bort termeljünk?

Nevetségesnek tetszetik, midőn e kérdést teszszük fel, hogy jeles, vagy csak közönséges bort termeljünk-é? de nem így van. A nélkül, hogy a kérdés ezen ágának mélyebb fejtegetésébe ereszkednénk, elég lesz ez uttal megjegyezni, hogy a bornál épen úgy, mint más termelési cikkeknel a jeles, jó és szép előállítása több időbe és fáradságba kerül, e mellett pedig kissébb menyenyiségben állitható elé, s miután kevés ember van, ki képes a kitünőnek értékét teljesen felismerni, vagy tehetsége lenne megszerezni: ezért sokszor hasznosabb csak közönséges árucikket vinni piacra, melynek ára ugyan csekélyebb, de, ha mindent számításba veszünk, több tiszta hasznot biztosít. Ugyanis az ilyennek termelési költsége kissébb; kevesebb fáradság és szorgalom fordítandó előállítására, s olcsóbságáért nagyobb vevő-közönsége van. Tegyük még ehez azt, hogy nem minden hely és talaj alkalmas nemes bor termelésre? s még is kimerem mondani kereken, hogy Erdélyre nézve egyedül csak a jeles bor termelése az, mely a jövőben hasznot ígér, vagy számunkra az europai bor kereskedés tekintetében helyet biztosít.

Eddig nem igen vala kedve a szegény bor termelőnek, — ki kényszerülve van mustját eladni, hogy árából a szüretelési költségeket fedezze, s különösen akkor midőn a jelesebb must kevéssel fizettetik jobban, mint a közönséges, — hogy újabb ültetvényezéseket tegyen, s helyesebb mivélési módokra költson bizonytalan credménynyel szemben, s tetszőleg igazuk van azon gyakorlati embereknek, kik rosz neven veszik,

*) Lásd az 1-ső és 3-ik számot.

hogy nem inkább a mennyiség, mint a minőség emelésére fordítunk több figyelmet.

Igen sokszor láttam, hogy intézkedéseink, melyeket a bortermelést Erdélyben emelni igyekeztünk, gúnykaczajjal találkoztak, sokszor hallottuk e megjegyzéseket: „igen ez mind jó gazdag embereknek, kik csak játszodnak a gazdasággal, de nekünk sok bor kell, ha nem is oly jeles, majd megiszszák mint nyári bort.“ — valóban ha Erdély mindig a jelen szomorú helyzetre volna kárhozható; ha nem lépett volna már egy egészen új korszakba, melyben termény czikkeink könnyebb közlekedési eszközök mellett, valahára ismeretesebb lesznek s valódi becők szerint fognak értékesítettetni: én is igazat adnék ezen gyakorlati embereknek, legalább a menyinyiben a kisebb és szerényebb bortermelőinkről volna szó. De vagyonosabb és miveltebb gazdáinkra nézve akkor sem volna helytelen az irány, melyen haladunk, s azoknak, kik többre törekednek, mint a pillanati haszon; kik természeti szükségét érznek magokban, mindig jobbat, nemesebbet és szebbet állítani elé; kiknek lehetetlen, a roszzsal is megelégedni, ha reménylik, hogy kevésbé több fáradsággal és szorgalommal jobbat érhetnek el: ezeknek, félek, hiában ajánlanók a közönségest és roszzsat, ha szintén ez a jelenben előnyesebbnek látszanék is.

Erdélyre nézve azonban különös okunk is van a miért még, csak a jelesebb borok természetét ajánljuk: — Ugyanis a borkereskedésben első kérdés, hogy mily árban lehet borunkat a piacra állítani? Ez nem csak a távolságtól függ, mert pl. a viteli kiadások nagyobbak Pesttől Bécsig mint Bordeauxtól Petersburgig, függ az a gyorsaságtól, biztosságtól s a szállítás olcsóságától. Eddig szállítási költségeink csak Bécsig is többre rugtak mint a bor ára, s e mellett soha sem voltunk bizonyosak, hogy mikor érkezik küldeményünk oda. Ily körülmények mellett kereskedés lehetetlen, mert a kereskedő soha sem tudta, hogy mikor? és mi költség mellett szállíthatja el árú czikkeit, és ha kísérletet tettünk volna, hogy borainkat nem nyugoton, — hol oly sok versenytársunk van — hanem keleten — hol nem terem bor, s a hol én boriparunk fejlődésének jövőjét keresem, s lenni hiszem — lehetetlen lett volna, kívánt eredményhez jutni, mert a szállítás nehézségei legyőzhetetlenek lettek volna. A legjobb esetben is, ha vasúti hálózatunk ki lesz építve, nem titkolhatjuk el, hogy földrajzi fekvésünk — az olcsóbb vízi útaktól távol — mindig akadályt fog vetni boriparunk terjedése cleibe, s már éppen ezért a külföldi piacokra szánt terményczikkeinknek, legkisebb terjedelem mellett, a lehetőségig legnagyobb értékkel kell birniok, hogy a szállítási költségek mentől csekélyebbek lehessenek.

Közönséges borral a verseny lehetetlen. A közönséges bor Bordeauxban olcsóbb mint Kolozsvártt, s szállítási költsége Londonig vagy Petersburgig kevesebb, mint a mi borainknak Pesttől Bécsig. A jeles borok ellenben Franciaországban éppen úgy, mint a Rajna mellett, oly árban kelnek el, melyet alig lehet hinni, s a középszerűek alig adatnak 2 frton alól palackonként kis kereskedésekben, melyeket nagyban való kereskedésnél 1 frtra lehet számítani; mert a kis kereskedésekben egyáltalában az eredeti ár megkésztetetik. Ha mi már két vagy háromszor annyit szállítási költséget vagyunk kénytelenek fizetni — s pedig ez meg fog történni, mert tengeren a szállítás mindig olcsóbb — ezen árkülönbséget csak áruczikkeink minőségének fokozása által egyenlíthetjük ki. Azért azt ajánlom mindenkinek, kinek módja, esze, szorgalma s kitértése van, hogy természetesen jeles bort, mert ha borai kitünők — s pedig ha nem azok, egyedül mi vagyunk okai — előbb-utóbb meg lesz fáradságunk jutalmazva.

Kereskedési ügyekben nálunk oly nagy az ismerethiány, hogy nem csodálom — ámbár az én béke-tűrésem is sokszor nehéz próbát áll ki — ha néha találkozom olyanokkal, kik egypár száz öl területen termelt riesling borukat nem küldhetvén ki rögtön Londonba vagy Párisba, elégtelenül törnek ki, s különösen neheztelnek, hogy a kolozsvári pinczeegylet boraikat, az általuk kiszabott ár mellett, azonnal öszsze nem vásárolja. Ezen uraknak később megmagyarázom, hogy mi a czélja a kolozsvári pinczeegyletnek, de előre biztosítom, hogy a kereskedés — különösen a borral — nem oly dolog, melyet egy pár év alatt virágzásra lehessen emelni. Ez sok időt, fáradságot s több ahoz érték öszszeható működését igényli.

Egy a boroszlói tárlatról hallott adomával zárom bé cikkemet: „A borízlelés után, midőn a vendégek több asztalhoz oszlottak szét, két higgadt német ült egymás mellé, kik a tárlat felett vitatkoztak; „igen, valóban igaz, az erdélyi borok megverték a rajnai borokat, s nem lehet tagadni, hogy az erdélyi fehér borok itt a legjobbak“ — mondák egymás közt. — Egy magyar, ki közelökben ült, hallotta ezen örvendetes nyilatkozatot, s nem tudva örömét eltitkolni, kérdezte a németektől: „bocsássanak meg uraim! jól hallottam-é, hogy önök itt az erdélyi borokat többre becsülik mint a rajnaiakat?“ „ugy van — volt a felelet — nem tagadhatjuk, hogy itt a rajnai borokat az erdélyiek megverték“. Hasonló megjegyzést hallottunk már Pestről, Bécsből és Párisból. Ha az itt közlött adoma nem utolsó betűig igaz is, boraink jelessége mellett tanuskodik, mely a velök addig ismeretlen meglepi.

Ki kételkedhetnek hát többé, hogy mi másokkal bátran versenyezhetünk, csak akarjunk; de nem elég csupán jó borokat termelnünk, még ezeknél is sokkal jobbakat kell előállítnunk, s azokat jól kezelnünk, szépen kiállítnunk, s mentől szélesebb körben megismertetnünk.

Sok, igen sok tenni valónk van még. S hogy ezt mind, minő úton érhetjük el? meglátjuk jövő cikkeimben.

Page János.

A vidéki lótenyésztési bizottmányok szervezetének és hatáskörének vázlata.*)

1. A vidéki lótenyésztési bizottmányok oly célból alakítottak, hogy azok az egyes megyék, vagy gazdasági egyletek területeinek lótenyésztési ügyei felett őrködjenek, s mint a helyi viszonyokkal s a vidéki tenyésztés szükségleteivel közvetlen ismerős testületek, az egyes vidékek tenyésztési érdekeit és igényeit a kormány irányában is képviseljék, s ennek, ez irányú intézkedéseiben segédkezet nyújtsanak, azt tapasztalataik és tanácsaikkal támogassák.

2. miután ezen bizottmányok a földm. ipar és keresk. minister felhívása folytán, a megyéktől, kerületektől, vagy az ezek területén létező s kebelekből alakult gazdasági egyletek által választattak, teendőik körül, a hatóság által támogatásban részesülnek.

3. Minden egyes bizottmány áll:

- a) az elnökből,
- b) az alelnökből,
- c) rendes tagokból, szükség esetében
- d) a póttagokból.

4. Az elnököt maga a megye, kerület vagy az egylet jeleli ki, az alelnököt azonban a tagok választják soraikból.

5. A vidéki lótenyésztési bizottmányok, ügybuzgalmost önként felajánló férfiakból választatván, tagjai díjazásban nem részesülnek, azonban egyes több időt igényelt működési esetekben az illető bizottmányi elnök ajánlata és föltérjesztése mellett utazási költség-megtérítésnek, (földmívelési miniszter tárczájának rovására) helye lehet.

6. Az elnök jogosítva van és köteles, nagyobb horderejű kérdések megvitatására s fontos intézkedések megállapítása érdekében a bizottmányt tanácskozmányra egybe hívni, valamint köteles ezt tenni az esetben is, ha a bizottmány három tagja, bármely, hatáskörükben előfordult tenyésztési kérdés, vagy intézkedés megállapítás végett, a tanácskozmánytartást szükségesnek véli, s annak létesítését az elnöktől követeli.

7. A bizottmány egyes tagjai működésük területén a helyi viszonyok szerint bizonyos kisebb kerületek tenyésztése felügyeletét vállalják magokra, s ennek keretében működnek, s eljárásaiknál jelentéseiket az elnökhöz intézik, az elnök azonban a megye vagy egylet területe egész tenyésztésre kiterjeszti figyelmét, s az egyes tagok kerületében is személyes meggyőződést szerez a tenyésztési viszonyok felől.

8. Az elnök az illető vidék lótenyésztésének, minden mozzanatáról kell, hogy értesülve legyen, melyről ő egye-

nesen értesíti a földmívelési miniszteriumot, szükség esetében, az őt megbízott megyét vagy egyletet is: viszont a miniszterium s esetleg megye vagy egyesület, szinte az elnökhöz intézik a lótenyésztés tárgyába hozott rendeleteket, azoknak a bizottság általi kivitele végett.

9. Az elnöki jogokkal és köteleességekkel, az elnöknek akadályoztatása esetében, az alelnök van megbízva és felruházva.

A lótenyésztési bizottság levelezései a miniszterium-, megye-, kerület- vagy egyletekhez az elnökhöz s viszont attól a tagokhoz bérmentesek, megkivántatik azonban, hogy az ily levelekre a közlő neve kitéssék, s a czim alá — „hivatalos lótenyésztési ügyben“ irassék.

A vidéki lótenyésztési bizottmányok teendői.

1. A földmívelési miniszteriumot az illető vidék lótenyésztési, minden mozzanatairól u. m. a nép tenyésztési szokásairól — a lovaknak munkára való alkalmazási módjáról — a tenyésztés által a vidékre háromlő előny fokáról értesíteni.

2. A tenyésztés anyag szám és faj szerinti létszámát felterjeszteni.

3. A vidék fedezett állomására alkalmazandó ménnek szükséges száma és faja iránt véleményt adni.

4. Kijelelni azon helyeket, melyeken a legcélszerűbben lehet fedezett állomásokat alakítani.

5. A fedezett állomások szervezését kéro folyamodványokat véleményezés mellett a telep parancsnok által a ministeriumhoz felterjeszteni.

6. Az engedélyezett állomásokon a szolgálati személyzet s a ménnek elhelyezése és ellátása iránt a szerződést az illető helységgel megkötni s jóváhagyás végett a miniszteriumhoz szinte a telep parancsnok útján bemutatni.

7. Az illető vidékekre alkalmazandó ménnek elosztásánál a telep helyiségén megjelenni s ott a vidék, ez irányu érdekét képviselni.

8. A fedezett állomásokat ugy a ménnek megérkezését megelőző időszakban valamint a fedezettési idény alatt is megsejmelni, meggyőződést szerzeni a kötött szerződés feltételei teljesítése iránt; továbbá ellenörködni a felett, hogy az állomás vezető, egyesek előnyére, vagy hátrányára vagy a kincstári mén szabályontúli alkalmazása által, az állam kárára visszaéléseket ne gyakorolhasson.

9. A vidéki választmány lesz megbízva az illető parancsnokkal egyetemben, az esetleg előforduló álladalmi vételek, vagy eladások eszközzésére.

10. Főfeladata a választmányoknak, a néppel a józan tenyésztési elveket, valamint a ló ápolás és nevelés helyes szabályait megismertetni, az uralgó hibás előítéletekről elszoktatni iparkodni, s ez irányban az illető hatóságot és a kormányt, mindt azon intézkedések megtételére emlékeztetni, melyek a tenyésztés érdekére nézve szükségesek és célszerűeknek látszóok.

Miután a vidéki bizottmányok ezen teendőikben szükségkép érintkezésbe jönnek, a telepek körül szolgálatot tevő katonasággal, — a telep és telep osztály parancsnokok mind azon bizottmányok tagjául tekintendők, melyeknek működési területén a fedezett állomások, netalán parancsnokságok alatt állanak. E végből a telep tisztség utasítva

*) Lásd a választmányi gyűlés jegyzőkönyvének 9-ik pontját.

van, a működésüket megkezdendő választmányokkal azonnal hivatalos érintkezésbe lépni, — értesítéseiket elfogadni, vizsanozni s a tenyésztés érdekében a választmánnyal közreműködni.

A bizottmány által a fedeztetési állomásokon netalán lehető észrevételek és visszaélésekről tapasztalatok az illető telep, vagy telep osztály parancsnoknak hivatalosan tudtára adandók, kik a hátrányok orvoslására utasítvák.

A vidéki bizottmányok teendőik minden egyesének felmerültével a ministerium részéről bővebb utasításokkal fognak elláttatni.

Figyelmeztetés erdőbirtokosainkhoz.

Lassanként elközelget az idő, midőn bérczes kis hazánkban is a félreesőbb s közlekedési eszközökkel nélküli erdők megszűnnek, tulajdonosaikra nézve igen csekély kamatot hozó vagy éppen holt tőkét képviselő dolgok lenni. Már a legközelebbi időkben, kivált az utóbbi 2—3 év alatt a tűzi fa ára élénk, sőt mondhatjuk, mértéket túlhaladó emelkedést tanúsított. Most egy, még fontosabb s jövedelmezőbb üzlet kezd megnyitni erdőbirtokosaink előtt. Az ipar keresi fel eddig senki által nem látogatott erdeinket s vizsga tekintetével kiszemelve, jó áron fizeti a céljaira használható épület-, szerszám- és eszközfákat. A vasút építéshez szükséges ászokfa és a francia dongagyártás veszik különösen igénybe Magyarországon mintegy másfél évtized óta a tölgyes erdőket.

Nálunk a vasúti munkálatokat ezelőtt pár évvel kezdvén meg, azóta keresik fel idegenek az építendő vonalak szomszédságaiban fekvő erdeinket; de dongákat nagyobb mértékben eddig tőlünk még nem vitték külföldre, szükségüket e részben idáig bőven fedezhetvén Magyarországon s kivált a rengeteg tölgyerdőkben bővölködő Horváth-Szlavon határvidéken. Innen azonban a tölgyfa árának folytonos emelkedése lassanként kezd beljebb, felénk fordítani a külföld figyelmét; legalább erre mutat azon tudósítás, melyet a lapok szerkesztősége egy terjedelmes erdőségekkel bíró intézet igazgatóságától közelebről kapott, értesítettvén benne, hogy egy francia társulat hajlandó nevezett intézettel akár két millióra menő dongáig szerződést kötni. Feltehető, hogy hasonló ajánlatok más erdőbirtokosainkhoz is intéztettek, vagy fognak ezután intéztetni

A mily örvendetes egyfelől e jelenség, mely alkalmat ad, hogy az erdőbirtokosok sulyosan megadóztatott s nagyobbrészt jövedelem nélküli erdek fakészleteit értékesítsék, éppen oly helyénvalónak látjuk más oldalról a figyelmeztetést, hogy a dongakészítés helytelen üzlete által nem csak megtámadhatjuk, de tönkre is tehetjük erdeink jövődjének reményét: ne engedjék tehát erdőbirtokosaink magukat a kínáló pillanatnyi haszon által elcsábíttatni s efféle üzletbe tapasztalt szakemberek megkérdezése és utasítása nélkül ne bocsátkozzanak. Erre vonatkozólag utalhatunk az „Erdészeti Lapok“-ra, melynek 1867 évi VII. füzetében „A francia dongagyártásról“; az 1868 évi I. f. „A francia dongák árának meghatározásáról“ című cikkekben gyakorlati példákkal világosított kimerítő útmutatást ad.

Alkalmoszerűnek látjuk, e két cikk tartalmát röviden közölni, pár sorban utánvetve a kolozsvári kádároktól követett dongakészítési eljárását.

Az idegen kereskedők a dongákat külföldről hozott munkásaikkal készítették lábott vett fából. A favétel különböző. Hol a tűzifának jó ára van, vagy 1. egész erdőrészeket; vagy 2. egyes kiválogatott fákat vesznek meg; mindkét esetben a hulladék fát maguk értékesítvén. Ellenben, hol nem kelendő a fa: a kész dongák ezere után fizetnek. A 2-ik esetben leginkább megkiméltetik az erdő; míg az utolsó valódi erdő pusztítás; mert a munkások a legszebb fákat levágván, ha feldolgozásuk nehéznek látszik — felügyelet hiányában — ott hagyják és másnak fordítják romboló fejszájüket. A gyártás kézzel vagy géppel történik. A 3 láb hosszúra fűrészelt tönkök négy élű hasábokra hasítva 7' magas s 6' széles ölekbe rakatnak; egy ily ölből nagy átlagban kézi munka mellett 380 géppel 500 db. donga készítettvén. Arad közelében 1865-ben véghezvitt donga készítés alkalmával ugy találtatott, hogy:

1000 darab kézi donga után	
faérték	20 ft. —
munkabér s egyéb költségek	24 „ —
összesen: 44 „ —	
1000 darab gépi donga mellett	
faérték	8 ft. —
faragás és a hasábok ölberakása	4 „ 56
munkabér és a géptöke törlesztése	10 „ 5
összesen 22 „ 61	

továbbá, 600 ezer darab donga kézi gyártás mellett, közel 30% nyereséget hozott, míg gépi munkával több, mint 70% t.

Egy ily gép ára felszerelésekkel együtt 15,500 ft. napi munkája: 50 ft. 28 krba jő, s naponta 5000 dongát készít.

Nagyon hátrányos erdészeti tekintetben a kereskedővel ugy alkudni, hogy a kész donga száza, ezere után vagy köblábja szerint fizessen; mégis a tulajdonosok ily szerződéseket kénytelenek nagyobbára kötni, mert különben nem igen találnak vevőre. Fődolog ekkor, oda hatni, hogy az alkalmas fák felhasználása pusztitássá ne fajuljon, s a hulladékia lehetőleg értékesíttessék; a mellett helyesen kell meghatározni azon árt, melyet a kész dongák köblábja után a vállalkozótól követelni lehet a nélkül, hogy a tulajdonos a helyi tűzi- és épületfa árakhoz képest kárt szenvedne, vagyis meghatározni azon legkisebb árt, melyen alól kár nélkül ereszkedni nem lehet.

Magyarország bizonyos vidékén, hol a tűzifa köblábja $1\frac{3}{4}$, az épületfáé 11 kr. volt, egy vállalkozó — a kész dongák köblábja szerint akarván fizetni — a dongáknak alkalmas törzseket utóbbi árban átvenni vonakodott. Próbavágást tesznek tehát. 906 darab 8—30 láb hosszú, 11—23" vastag fából háromféle dongát készítenek u. m. 36, 25 és 20 hüvelyk hosszukat, 4—5" szélességben és $1\frac{1}{2}$ " vastagságban. Elsők képezték az ugynevezett francia, a két utóbbi a kisebb dongákat. Az eredmény lett: 33% francia, 27% apróbb donga; 34% hulladék hasábfa; 6% haszonvehetetlen forgács. 500 ezer köbláb kész árura volt szükség. A birtokos — a próba szerint — azon esetre, ha mind francia dongák gyártatnak, 27, ha pedig francia és apróbbak elege, 16 krba szabta meg egy köbláb donga árát. A vállalkozó mindenesetre az olcsóbb ár mellett marad és köti meg szerződését, melyből a tulajdonos elég avatatlan lévén kihagyni, hogy hány % legyen francia- és hány apróbb donga: mi volt természetesebb, minthogy a

kereskedő, végül sokkal (24%-al) több és becesebb nagy dongát, ellenben kevesebb apróbbat gyártatott, mint a próba alkalmával tevő, mi érdekében is volt: ezeknek is anynyiban lévén áruk megállapítva, mint a kevésbé értékes kisebbféléknek. E különbség a birtokosnak több, mint 8 ezer fr. kárt tett, nem is említve az erdőben eszközölt pusztítást, mit a nagy donga túlságos mérvű előállítására irányzott törekvés okozott.

A fentebbiekből következtetve, mind a tulajdonos érdekeinek, mind a helyes erdő kezelés elveinek legjobban megfelel, a dongáknak alkalmas tölgyfákat köblábanként szálában adni el; mert az erdőt jó karban így leginkább fenntarthatjuk, s ujtását czélszerűen eszközölhetjük. E célra 150—200 éves erdők lévén legalkalmasbak, egyszerű gon-

datlan kezelés által sok időre kiható romlást idézhetünk elő. Egész erdőrészeket sohse engedjünk levágnani, hacsak nem czélunk: az erdőt kiirtani, s helyét szántófölddé változtatni.

— Kolozsvári kádáraink szálában veszik a tölgyfákat különböző árban, mit az erdő fekvése, távolsága s főleg a fa minősége határoz meg. 2—7 láb hosszú dongákat készítenek, melyeknek szélességük 4—10 hüvelyk. Legkelendőbb a 3—3½ láb hosszú, melyből az 50—80 vedresek készülnek. Ilyeneknek 100-át készíttetlen 6—8 fr. nagyjában kifaragva 10—12 frton veszik. 1½—2 lábnyi vastag tönk 18—20 darabot ad. Mennél vastagabb és jobban hasad a tönk, kevesebb munkával annál több és szebb dongát ad.

Farkas Albert.

T Á R S A L G Ó.

A küküllőmegyei gazdasági egyesület szabályai.

Gazdasági egyesületünk július 5-iki választmányi ülésének mai számunkban közölt jegyzőkönyve (lásd 3. p.) említést tesz a küküllőmegyei gazdasági egyesületnek egy átiratról. Említett átirat 3-ik pontjában azon ohajtás van kifejezve, hogy azon egyesület új alapszabályai az „Erdélyi Gazda”-ban közöltessenek. Örömet teszünk eleget a küküllőmegyei egyesület kívánságának, s az alapszabályok közlését, alább láthatólag megkezdtük; szükségesnek láttuk ezt, azért is, hogy a közönség velök tágabb körben megismerkedjék, méltányolja s az ezután keletkező vidéki hasonló egyesületek felhasználhassák.

Hasonlólag teljes méltánnyal fogadta az erdélyi gazdasági egyesület választmánya a küküllőmegyeinek azon nyilatkozatát, hogy „az egyesület lapját igénybe kívánja venni és pedig a fontosabb tudnivalókat szözszerinti szövegben, a kisebb érdekűeket kivonatban küldi fel, közlés végett”. Készséggel helyet adunk mindig még a magán egyénektől jövő vidéki tudósításoknak is, annyival inkább egy társ-egetlet közleményeinek.

Kiemeljük még a kézalatti átiratból, közérdekűségénél fogva, a következő eszmét: „Sokoldalú és gyakran csekély helyi távolságra változó gazdasági érdekeink szükségessé teszik, hogy az ezek előmozdítására hivatott egyesületek ne csak a főpontokon alakittassanak, hanem vidékenként is, de csak úgy és akként, hogy ezek — egyébiránt önállóságuk teljes fenntartása mellett — a központi főegyletekkel egybekötetésben, egy célra dolgozzanak, s ezeknek ily támogatás nélkül sokrészben hiányos működését, mint sugarak, kiegészítsék.”

Végre ideiktatjuk a küküllőmegyei gazdasági egyesület igazgató-választmányának névsorát:

Elnök: gróf Béli Ferenc; alelnökök: gróf Bethlen Kamilló, és Pócsa József; igazgatók: Bedőházi János, Gyárfás Lajos, Szilvási Sándor, Ujvárosi Lajos; pénztárnok: Kovácsi Károly; jegyzők: Farnos Elek, Kovácsi Miklós; választmányi tagok a részvényesek közül: András István, Boér Kálnán, Fekete Pál, Kispál Albert, Pálfi Domokos, Rediger Árpád, Rozenblum József, Utczás Sámuel, ezeken kívül minden alapítótag. —

Az alapszabályok szövege itt következik:

1. §. C z é l j a. Küküllőmegyében a mező- ezzel közvetlen kapcsolatos gazdasági ipar fejlődését előmozdítani, s azoknak lehető felvirágzását egyesületi erő által eszközölni.

2. §. M u n k a k ö r e. A gazdasági egyesület szellemi és anyagi munkásságával törekszik a keblő gazdasági viszonyok felismerése mellett, a hely és időszerű haladhatóság irányát kijelölni, annak módját gyakorlati úton ismertetni; a gazdaság újabb vívmányainak sikeres alkalmazhatóságáról ismereteket szerezve, azokat tapasztalatai alapján, körében terjeszteni.

3. §. E s z k ö z e i. a) A tagok őszinte buzgalma és tevékenysége.

b) A tagok részvénydíjainak, úgy lehető más jövedelmeinek a kitűzött célra való tapintatos felhasználása.

c) Gazdasági-, termény- és ipartárlatok és gazdasági állatkiállítások rendezése, azokon a jeles és kitűnő cikkek jutalmazása, hogy ezek által egyfelől a nemes verseny felébrestessék, a haladás kitűnhessék, másfelől pedig a gyakorlati ismeret terjedhessen.

d) A kis gazdaságokban a haszonnal alkalmazható gazdasági gépek és más czélszerű eszközök bevásárlása, s azoknak tagjai közt kisorsolás általi terjesztése és ismertetése.

e) Egy, a központban megszerzendő köztelken szőlő-gyümölcsiskola felállítását által a nemesebb szőlő- és gyümölcsfajok terjedhetését könnyíteni; ezenkívül, ha pénzeereje engedi, legalább 20 hold területen egy kis minta-gazdaságot rendezni.

4. §. K ö z p o n t. A gazdasági egyesület központi helysége: Diéső-Szent-Márton.

5. §. A z e g y l e t s z e r v e z e t c. A küküllőmegyei gazdasági egyesület alakul: a) alapító, b) a rendes, c) a rendkívüli, d) a pártoló tagokból.

6. §. Alapító tag, ki egyszer-mindenkorra 50 frtot készpénzben, vagy magán betáblázott kötvényben fizet.

Rendes tag, ki 10 évre, ha él, évenkénti 4 ft. részvényfizetésére kötelezi magát.

A rendkívüli tag, ugyanazon időig évenként 1 frtot fizet. Pártolóknak tekintetnek pedig mindazok, kik az egyesület céljaira a fennebbi kötelezettség nélkül bárminemű áldozattal járulnak.

7. §. Az egyesület megalakultnak tekintetik, ha együttesen legalább 100 tag, mint alapító, vagy rendes, aláír.

8. §. Az így aláírt tagok együttesen alakítják az egyesületet.

közgyűlését; rendkívüli tagok a közgyűlésen csak is tanácskozási joggal bírnak.

9. §. Közgyűlés pedig tartatik kettő, a két kiállítás idején.

10. §. A közgyűlést illeti az egylet ügyeiben a határozathozatali jog, következőleg tanácskozási tárgyai közé tartoznak minden az egyletet érdeklő ügyek.

11. §. A tanácskozási sorrend következőleg állittatik meg: I. Elnöki megnyitó jelentés az egylet ügyeiről.

a) Pénztárnoki számadás felolvasása és megvizsgálata.
b) az igazgató választmány által teendő javaslatok és jelentések tüzetes tárgyalása.

c) A szükségesnek mutató intézkedések megtétele.

d) egyes indítványok tárgyalás alá vétele.

12. §. A közgyűlés határozatképes, ha tagjainak $\frac{1}{3}$ -da jelen van.

13. §. A közgyűlés az egyleti ügyek vezetése és elintézésére saját kebeléből általános szavazattöbbséggel választja meg az igazgató bizotmányt 5 évi időre, melynek eltelte után új választás vitetik keresztül.

A választva voltak újra választhatók.

14. §. Az igazgató választmány áll: 1. egy elnökből 2. két alelnökből. 3. négy igazgatóból. 4. egy pénztárnokból. 5. két jegyzőből, továbbá minden 10 tag után egy választmányi tagból.

15. §. Az egylet pecsétje egy szőlőfürt, következő körirattal: „Küküllőmegyei gazdasági egylet pecsétje“ s az évszám.

16. §. Igazgató bizotmány hatásköre. Az igazgató bizotmány évnegyedenként tart egy gyűlést valamelyik elnök előülése mellett, azonban az elnök, vagy választmány többségének kívánása folytán bármikor összehívható.

17. §. A közgyűlés tárgyai. A közgyűlés határozatának elintézésén kívül tanácskozási tárgyai körébe tartoznak minden, a gazdasági ipar fejlesztésével kapcsolatos kérdések, valamint megállítása mindazon módok és eszközök mikénti alkalmazásának, melyek a kitűzött cél előmozdítására szolgálhatnak.

Tájékoztásul itt következő egyes részletek soroltatnak fel:

a) Azon javított, vagy eredeti gazdasági eszközök, gépek kiválasztása, melyek helyviszonyaink között a kisebb gazdaságokban haszonnal alkalmazhatók.

b) Gazdasági állataink fokozatos nemesítésének, úgy az ezzel szoros kapcsolatban levő takarmányozás körül, a jelenbeni primitív eljárás helyett, a gazdálkodás céljának megfelelő helyesebb rendtartás behozatalának mimódoni eszközlése.

c. Újabb gabona és más gazdasági növény- és takarmánymagvak beszerzése, azokkal egyes ügybarátokali kísérlettel, a kísérlet figyelemmel tartása, a sikerülés esetében, annak terjedését könnyíteni.

d) Climaticus viszonyaink között haszonnal meghonosítható szőlő- és más nemes gyümölcsfajok tapintatos megválasztása.

e) Alapos és gondos tapasztalati tanulmányozás után megállítani a szőlőművelésnek a gyakorlati könnyűség mellett, legtöbb hasznot biztosító módját.

f) A borkezelés gyakorlati tanulmányozása.

g) A gyümölcsápolás mesterfogásai, népszerűsítése.

h) Kísérletek tétele a föld javítása és a mag szaporítása körül az eredmények kimutatása.

i) Trágyakészítés és szaporítás.

k) Erdőnevelés, különösen a naponként terjedő szőlőterület által érezhetőbbé váló szőlőkaró szükséglet fedezésére alkalmas fanemeknek újültetvények általi szaporítása.

l) Takarmánymagvak termelése körüli eljárás fejlesztése.

m) Kitudása annak, minő iparvállalatok lennének haszonnal létesítendőek.

n) Cselérend, nevelés, javítás és a felfogadás könnyítése körül mi lehetne teendő.

18. §. Statistikai adatok gyűjtése és pedig:

1. A megye népességéről.

2. A megye helyrajzi, légköri s termő talaja változatairól.

3. A megye területén termelt bor, gabona s minden más gazdasági termények összegéről.

4. Kereskedelmi növényekről.

5. Fogyasztás mennyiségéről.

6. Megyénk gyümölcsészetéről, a régibb és újabb fajok, úgy a szőlőnemek kimutatásával.

7. Állattenyésztünk állapotáról.

8. Iparüzletekről.

A nagy horderejű s fontos statistikai adatok gyűjtése körüli segédkezés minden egyleti tagtól elváratik, s lehető pontos összegyűjtése annál biztosabban remélhető; mert a munkálat hivatalos jelleggel nem bírván, a nép hagyományos féltékenységével nem fog találkozni.

(Folytatjuk).

Aratási tudósítások.

Közelebbi számunk „Egyveleg“-ében röviden említettük, hogy a földművelés-, ipar-, és kereskedelmi miniszterium statistikai szakosztálya aratási adatok gyűjtésére és béküldésére szólította fel az erdélyi gazdasági egyletet. A statistikai osztály által küldött néhány nyomtatott mintából ügybarátaink csekély részének juttathattunk; ez okból jónak láttuk a hivatalos mintát szószerint kiszedetni, hogy többen láthassák s tudósításaikat ahhoz alkalmazhassák.

Kiemeljük a statistikai szakosztály átiratából, hogy egy vidéki tudósítás, a mennyire hehet egy szolgabírói járásra terjedjen, s a termések minőségének jelzése e szavakkal történjék: jó, közepszerű, rossz. A szemes gabonára nézt szükséges minél több helyről, holdankénti próbacséplések alapján, a ausztriai mérő szerint, megtudni a termés mennyiségét s ezekről az eredményt, aratás után azonnal, — a többi veteményekről szólót később, ősz felé az erdélyi gazdasági egyletnek, vagy pedig egyenesen a statistikai szakosztályhoz Pestre beküldeni.

Megjegyezzük tudósítóink számára, hogy a túl látható mintából Erdélynek két fő terménye: a törökbúza és pityóka hiányzik, azonban ezekről, valamint más a mintában névszerint benne nem levő terményekről is sziveskedjenek értesítéseiket belátásuk szerint megtenni. A hivatalos minta alakja a tulsó lapon csillag * alatt látható.

Kolozsvár 1869 július 6-kán.

A magyar gazdasági egylet felhívására az erdélyi egylet ezen általános tudósítással felelt: A gazdasági természetmennyek ez ország részben különbözők: u. m. Az ősz buza és rozs a székely székekben — Marosszék kivételével — a múlt évihez hasonló aratást ígérnek, ellenben a Mezőségben nagyrészen kivesztek, s így a múlt évinél sokkal gyengébb aratást adnak.

A buza a megyékben és szász székekben is sok helyt kiveszett, s gyenge aratást ígér; ellenben a rozs az 1868-ik

évi terméshez hasonlót ad. — Repczét az erdélyi részekben keveset termesztnek, és a hol volt is vetve, kiveszett.

A tavaszi kalászosok általában mindenütt közepes, a törökbuza, mint minden más kapás növények, gazdag, s a mult évihez hasonló termést ígérnek. Széna kevesebb lesz, mint a mult évben, ugy szintén bor is, miután a szőlő az april-májusi hidegek miatt csak nem fele részben elfagyott. Gyümölcs egyáltalában semmiféle sincs, s így a mult évi terméshez nem is hasonlítható.

Kolozsmezgye, felső-kerület.

Aratási kilátásaink rövid, hű képe ez: őszbúza és rozs a tavalihoz hasonló közepes; kétszeres itt kevés terem; tavaszbúza, a Kalotaszeg egyik főtermesztménye, közepes; zab jó; törökbuza csak ott jó, hol az első kapálást maga idejében végezték, egyebütt gyengébb a tavalinál; széna a tavali termés fele, Kolozsvártt ennél is kevesebb. Répa rosz, majd semmi sincs, ugy látszik keléskor megszorította a meleg, vagy tán a tavali mag nem volt jó; mert például ismerék egy gazdát, kinek 50 új frt. ára idén vetett répamag után alig van pár holdnyi gyenge répája. Luczerna általában gyenge, több nedv kellett volna neki a télen. Zabos bükköny jó földekben kielégítő.

Az alsó-kerületből is írhatok annyit, hogy Kolozsváron elkezdve a Mezőség felé az őszbuzát csaknem mind ki kellett szántani, annyira elveszett. Törökbuza a nagyobb vizek völgyeiben s a Mezőség azon darabján, melyet én láttam, sok és jó.

L-i. S-r.

*** Az 1869-ki aratás eredménye.**

..... megye járásában.

Gabnanem	Az aratás minősége (jó, közép, rosz)	Termett egy 1600 öles holdon bécsi mérő ☐	Jegyzetek
buza			
tönköly			
kétszeres			
rozs			
őszi árpa			
repcze			
tavaszbúza			
tavaszbúza			
árpa			
zab			

Kelt..... 1869.

* Ha például valamely vetésnem kifogyott, kiaszott, szóval kipszult volna, a jegyzetek rovatába bejegyzendő, hogy ezen kipszult vetések körülbelül hányad részét teszik az ezen gabnanemből a járásban bevetett összes holdszámoknak.

Mai számunkhoz 1/2 iv melléklet van csatolva.

—Egerpatak július 6-kán.

Szerkesztő ur! A háromszéki időjárásról és mezei termények állásáról szándékom néha-néha tudósítást küldeni az „Erdélyi G.” számára.

Háromszéken általában jó ősztermést lehet várni, különösen a rozs igen termett, nagy lecsüngő kalászokkal; búza szintén kielégítő, itt-ott azonban a fristrágyázott földeken helylyel-közvetl még a tavasz elején a hó vizével elveszett, és pedig inkább az őszön baján nőtt vetések szenvedtek.

Tavaszetéseink dús terméssel kecsegtetnek, legalább az öregek ilyenkor szebb tavaszterményre nem emlékeznek; a fehér zab már hányja a fejét, törökbuza a haját; lenese is gazdagon kötött.

Gyümölcs nem leszen, itt-ott még legjobban kiállotta a májuselei fagyot a körtve, de ebből is nagy termést nem várhatunk.

Egerpatakon már készülnek a gazdák, hogy a hét farkán arassanak; különösen a fővényes földekben a rozs meg van érve.

Gabona ára emelkedett, de inkább csak az aratásra való készülésért. E hó 2-án Nagy-Borosnyón s 5-én Sepsí-Szentgyörgyön a rozsnak köble elkelt (erdélyi) 3 forint 60 kron; törökbuza 3 ft. 30 kron; buza köbliért 8 frtot kértek, 7 ft. 40 kron meg is vették a szépet; a hús fontja 17 kr.; túró vedre (12 font) 1 frt. 60 kr.

Széna csinálással a sok esőzés miatt nehezen boldogultunk, szerencsére naponta csak egy-egy óráig hullott az eső, mit rekkenő meleg követett.

Sok sertés hullott el Egerpatakon, Rétyen s a mint mondják S. Szentiványban is, nagyobb részének a torka s a feje dagadt nagyon meg, a lebetegedettek tántorogni kezdtek s 1—3 nap alatt megdöglöttek. A betegség valamenynyi elhullott sertésen egy nap kezdődött, több darab meg is fordult.

Márk István.

Cserhalomtáj július 8.

Szerkesztő barátom! Szót fogadok. Itt az első levél. Egy kis gazdasági tudósítás. A mult évi szárazság folytán későn ugaroltunk, kedvezőtlen időjárás mellett vetettük el őszvetéseinket, melyekre minden előkészület nélkül rontott rá nov. 17—22-én a kemény fagy, s aztán a lágyulás, esők egész télen. Február 15—17-én neki kezdünk a szántás-vetéshez, de ismét elkezdt esni s folyvást nedves idő járt márt. 25-ig, ezután száraz hideg szelek, a május 1—3-ki derek következtek, s határaink némelyike jun. 3-káig esőt se látott, és mégis a héten megkezdődött aratás kielégítő határainkon. Törökbuza s egyéb tavaszvetéseink is a kedvezővé vált időjárás mellett kielégítőek. Szénatermésünk, ugy szőlőinké is jó közepes. De gyümölcs-termésünket a fagy megsemmisítette. Méheink is csak jun. elejével vették elő magokat s kezdtek annak közepével rajzani kielégítőleg, s mézelésökhöz is teljes reményünk lehet a most kaszálatlan maradt füvek s a lekaszáltak sarju termése virányzatáról. A széna csinálás nagyobb része aratás utánra maradt az esőzések miatt; a törökbuza másodolása is alig végezhetővé el. Egy tenyeres napszám ujra mint tavaly 30 krra s tartásra, sőt a kasza-napszám 40 krra szűkött, és még így se lehet kapni kellő mennyiségűt. Ugarlásainkat elvégeztük könnyen s még tán igen aprón számlott. A búza, zab tartják árukat valamenynyre, de a törökbuza 90-krról ismét 50—60 krra szállott a mult keddi heti vásáron Beszterczén. Leszállt a majsorság (baromfi) ára is, csak a marhahús drága, jóllehet, a mar-

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 7-dik számához.

havásárok csökkentek. Legjobb kelete van a fiatal sertésnek. Májusban a szarvasmarhák közé bétűtött volt az erdőbetegség; a disznókat a mult havi rögtönös időváltozásokkal a torokgyík kezdte volt megrohanni, de most már ezek is megszűntek. Közlebről írni fogok szőlőszeti tanulmányaimról. De miután a szőlőszet nagy jövővel biztat, jó volna ha az enyimmél aratotabb tollak is szólnának a szőlőmiveltetésről. Vályi Elek.

Mező-N.-Csán július 9.

Miután telünk hó-takaróról nem gondoskodott és egész tél folytán engedékeny időjárás fagygal váltakozott: a gazda nem reménylhetett mást, mint rosz termést. Mindenki felcsapott prófétának, s a ki a legrosszabbat jövendölte: annak beteljesedett mondása.

A Mezőség nagy részében a repce és tiszta búzák kifagytak, a rozs keveset szenvedett, elegendő vetésnél a t. búza elpusztult a rozs pedig megmaradt.

Augusztus és szeptemberi vetések semmivé tétettek, a későiek (dec. 7-kén beállott fagyig elszórt tiszta búzák) hiány nélküliek.

A tavaszbuzák mindenütt szépek, árpa a májusi fagy által szenvedett, a török-búza pedig váltakozik a legszebbtől a leggyengébbig. A ki korán vetette s idejében megmunkáltatta, örömmel tekint rá, ki mostoha körülmények miatt munkáját időszzerűleg nem végezheté, az sárgaságban szenvedő szálakat lát.

A zab általában jól kikelt, de miután körülbelül egy láb magasságyra megnőtt, az úgy nevezett rozsdaféreg kezdé pusztítani, azonban néhány szerencsés időszakban érkezett zápor után sarju-hajtások pótolták az említett pondró által okozott kárt. Kedvöző idő járt a len-vetésekre; s reménylhető, hogy az őszi- és repceében támadt károk némileg helyreütnének.

A mult év szénát bőven adott, most pedig megelégszünk $\frac{3}{5}$ -dével is; a luczernások csak fél annyit nyujtanak, mint tavál. Köles, muhar és takarmány-tengeri azonban helyrehozza a széna kevesebséget, s lehet, hogy bő sarju termés is segitendi pótolni a hiányzót. Legelőnk is meglehetősen; nem anyyi, mint mult évben, de minthogy állataink szükségét nem szenvednek, elégnék mondható.

Ákácvetéseink szépen kikeltek, s ha valami baj nem éri, kopasz hegy-oldalaink néhány év múlva zöldelhetnek. Eper, gesztenye és körisfa ültetések meglehetősen nőnek, azonban legszebben hajtának a jegenye, nyár-, és ákáczfák. A mezősegi fahiányt mindenki érzi és tudja, de vajmi kevesen vannak, kik habár meggyőződve átlátják a faültetés hasznát: áldoznának, vagy csak fáradnának is a befásítás érdekében.

Nem hagyhatom említés nélkül a munkás nép hiányát és az abból eredő magas napidíjakat; egy kapás napszám 40—50, kaszás napsz. pedig 70—80 kr. és étellel fiztetetik. Ily körülmények között a nagy birtokos eredménnyel gazdálkodni és hosszasan ideig existálni nem bír, mert nagy adó, magas napszám és olcsó gabona: nem fér össze. Nemcsak jó tengeri termés, olcsó gabona, vagy munkás-hiány fokozza a napidíjjat, hanem a munkás nép igénytelen egyszerű életmódja teszi azt olbizakodottá, és néhány birtokos napszám-árverezése játsza a legnagyobb szerepet.

E b n e r S á n d o r,
gazdatiszt.

Alvinczről írják:

Az aratás silány lesz. Az őszi és tavaszi vetések kipótoltatlanul megéreztek a májusi fagyokat. Gyümölcs semmi sincs, a szőlő is csak dézmálva maradt meg, de mi kevés van, szép. Széna s más takarmány nagyon silány, miért a marha ára is sokat csökkent.

(M. P.)

Lapszemle.

GAZDASÁGI LAPOK, 23-ik szám. T a r t a l m a: A selyemtenyésztés ügyében 1868 nov. 30. és decz. 1-én tartott gyűlés jegyzőkönyve II. (4-dik kérdés; Melyik selyemhernyómag előnyösebb? Felelet: a hazai sárga faju selymér nagyobb gubókat köt, selyme erősebb és nehezebb s így tenyésztése előnyösebb lenne, de mégis hozasson a kormány további észlelések alapjául bizonyos mennyiségű japáni magot, melyet eddig a hernyókór kevésbé támadott meg 5) Mik a hernyóbetegség okai? Rendesen 3 faju kór veszélyezteteti inkább a tenyésztést; egyik: a folt- vagy gombabetegség, melyet a hernyó a selyemmag rosz volta, vagy a tenyészhelyiség rosz levegője szokott kifejleszteni; másik: az álombetegség, mely hiányos tápláltatás és szűk helyiség folytán fejlődik ki a hernyók közt; a betegség harmadik faja azonban legveszélyesebb, mert ez valódi ragály, átszarmazik ivadékról ivadékra s mindig a csaknem teljesen kifejlett hernyókat lepi meg; ez ellen csak fris és egészséges mag bészerezése által védheti magát a tenyésztő. Ma a tudomány anynyira haladt, hogy a lepkék vizsgálásából, egy mikroskop segítségével biztosan meg lehet határozni, egészséges lesz-e a lepke tojása vagy nem. Állitson tehát a kormány mentől előbb egy kísérleti állomást hová a tenyésztők területeiből egynehány gubót béküldve, ezek egy része melegebb szobában tartassék s korán nyíljék; a kibuvó lepke megvizsgáltatván, az eredmény adassék a tenyésztők tudtára. Eként a legnagyobb veszteség: a beteg magra fordított fáradság, idő és pénz el leend háritva. Eszközölje továbbá a kormány, hogy a selyemtenyésztési-, illetőleg ezek hiányában a gazdasági egyletek állitsanak fel mentől több helyen megvizsgáló állomásokat. 6. A selyemtenyésztés emelésére az országos költségvetésbe felvett 6000 frtot mikép lehetne legcélszerűbben befektetni? Felelet: a) Állitson a kormány egy magvizsgáló és kísérleti telepet Pesten; b) Hozasson bizonyos mennyiségű japáni selyemmagot; c) Tűzzön ki a nép számára apróbb díjakat az eperfaültetések díjazásául; d) Jutalmazza meg az ügybuzgó néptanítókat; és végre e) Gondoskodjék az Istvántelek bérrendezéséről. Felkéri az értekezlet b. Wenkheim Lászlót, hogy egy a gubóbéaváltás végett alakulandó részvénytársulatnak álljon élére, s megkéretik a kormány, hogy ezen társulatot kamatbiztosításban részesítse). A keszthelyi gazdasági tanulók kirándulása Szt.-Miklósrá; (Somogy megye nyugoti szélén, Nagy-Kanizsa mellett, gr. Battyányi Lajosné birtoka, 6200 magyar hold. Május 14. és 15-én 43 keszthelyi tanuló és 3 tanár látogatta meg. 680 hold olyan erdeje van, mely 20 év óta kitünően sikerült magvetés által keletkezett s mondhatni kertszerű tisztaságban tartatik fenn. Négy év előtt 107 hold sovány, száraz, természetes rét öntözhető műrétté alakítottát, holdanként 33 frt. 50 kr. költséggel; tavál háromszor kaszálták s három akkora termést adott, mint azon években, mikor még nem öntöztek). Földbérletek a magy. kir. pécskai uradalomban, IV. (Mult évi tavasz végével miniszteri bizottság alakítottat, oly külde-

téssel, hogy az államjavak fekvését, talaját, népességét, szerelvényeit, közlekedési viszonyait, piacait sat. a hely színén tanulmányozza s aztán az előnyök és hátrányok szigorú mérlegelése mellett készítsen a jövő kezelésre nézve indokolt, tüzetes javaslatokat. E bizottság azóta folytonosan működik s az államjavak legnagyobb részéről az adatokat már egybeállította. Általános elvül a haszonbérrendszer fogadtatott el; házi kezelés csak ott hagyatott meg, hol azt példánygazdaságok állítása, törzsállatok tenyésztése, állat- és növényhonosítási s más rokon czélok szükségessé teszik. Tömeges bérbeadás, minélfogva eddig egész uradalmak vagy birtoktestek adattak egyeseknek haszonbérbe: ezentúl az államjavakon megszűnik s középterületű bérletek foganatosíthatnak 200—1000 holdig terjedő földmenynyiséggel, sőt, hol a kertipar megtelepedni hajlandó, 5—6 holdas részletek is lesznek; 1000 holdnál nagyobb tér, kivételesen csak ott adatik 1 egyén kezére, hol a nagyobb számú értékes kincstári épületek fentartása ezt okvetlenül megkívánja. A bértartam 20 évre határozatott, de hogy ne keljen egyszerre valamenynyi állambirtokot kiadni s ekként az állam önmagát ne károsítsa: húsz csoport alakítottatott 1—20 évig terjedő bérleti idővel s így csak két évtized múlva lesznek a kincstári javak általában 20 évre kiadva oly különböző lejárat-tal, hogy évenként bizonyos térmennyiség új kiadás alá kerül. A magyar gazd. egylet május 31-kén tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve. (A gazdasági és kertészeti muzeum felszerelési költségei lesznek 1869-re szakművek 1000 frt; rajzok 400 frt; rendes folyóiratok 185 frt; helyiség átalakítása, butorzat, kezelési költség, minthogy a gazd. egylet közbelki helyiségeiért az 1200 frtra menő házbért elengedi, lesz: 3200 ft. s így az 5000 frt. államsegélyből még megmarad 235 ft. Jövő 1870-re lesz a költségvetés 3000 frt; (rendes folyóiratok 185 frt; rajzok, festések és plastikai alakok 500 frt; természetrajzi leírások és szakszótár 100 frt; igazgató fizetése 1200 frt; iratok 300 frt; szolga 360; levelezés és irodai költség 200 frt; fűtés, világítás 150 frt); kívánatos, hogy a muzeum tagjainak évdíjaiból a fentartási költségek nagyobb része fedezhető legyen. — A földm. miniszt. véleményt kér, a hazai méhészet pangásának okairól s javaslatot az e téren való teendőkre. A gazd. egylet véleménye kivonatban ez: „Méhészetünk hanyatlásának fő oka a kezelés hiányaiban keresendő. Kezdetleges méhtartásunk csak addig elégíthető ki gazdáját, míg kedvező évszámok védelme alatt, s a cukorgyártás és világító eszközök hajdani hiányosságai mellett monopoliumot üzhett mézével és viaszával. Most már csak okosabb méhészkedés üzhető haszonnal; főleg Oetl Nép. János Karlsbad vidéki plébános méhészeti modora igen gyakorlati, s a legnagyobb elterjedést érdemli. Kéressék fel a kormány, hogy jutassa Oetl méhészkönyvét lehető olcsó áron, népszerű kivonatban, a magyar közönség kezébe; bennfoglaltatik abban minden, a mit Dzierzon, Berlepsch sat. újabbat természetnadmányilag felfedeztek s gyakorlatilag ajánlottak. Népszerűen előadva felfoghatja azt minden életrevaló méhészgazda; Oetl szalma-kasai sokkal olcsóbbak és czélszerűbbek, mint a többi újabb szerkezetű méhkasok; a készítésükre szükséges gépecskét megcsinálhatja minden jóra való faragó ember, és a kevés vasalás is kikerülhet minden falusi kovácstól. Továbbá tegye a minisztérium a gazdasági tanintézeteknél a méhészetet rendes tantárgyá. — Hamburg szabad város tudatja a magyar kormánynyal, hogy f. é. szept. 2—12-ig terjedőleg nemzetközi kertészeti kiállítást tartand, mely a virág, díszbokr, fakertészeti, meglegházi termények, gyümölcsök, ide tartozó eszközök, gépek

és ékítmények minden nemeire ki fog terjeszkedni; ezzel kapcsolatban felszólítja Hamburg a magyar kormányt, hogy küldjön Magyarországról részéről egy biztost s adjon egy tiszteletdíj fedezésére bizonyos összeget. A földmivelési minisztérium e tárgyban véleményt kér a gazd. egylettől; ennek nézete szerint a hamburgi kiállítás, főleg a díszkertészetre nézve, előreláthatólag nagyszerű lesz. Kívánatos lenne itt hazánk termelését főleg gyümölcs- és szőlőültetvényekkel képviseltetni; de miután a jelen évi mostoha időjárás a gyümölcsstermetést, lehet mondani országszerte tönkretette, érett szőlőt pedig szeptember elejére kiküldeni még nem igen lehet, a kormány csak anynyiban járjon közbe, a menyinyiben akadhatnak hazánkban egyesek, kik a kertészet egyik vagy másik ágából küldeményeikkel e kiállításon részt venni hajlandók. Alkalmos szakember kiküldése és a tiszteletdíj költségei megajánlandók. — A hamburgi kertészeti kiállítással egyidejűleg lesz Altonában, Hamburg tözsomszédjában egy általános ipar, gazdasági és állatiállítási, hol a gazdasági terményekre s állatokra 12 ezer tallér jutalom fog kiosztatni; bjelentési határidő jun. 25-kéig terjed. Az idő rövidsége miatt az egylet collectiv kiállítást nem rendezhet s csak egyesek részvételét ajánlja. — A Szolnokon május 24—27-én tartott állat- és gépkiallítás s aratógépversenye (juhok, lovak s főleg gépek tekintetében sikerült. A gépek közül: a Hornsby által kiállított Howard-féle ekének úgy szerkezete, mint működése a legtökéletesebbnek ismertetvén el, arany éremmel jutalmaztatott; Lábasi János török-szentmiklósi gépész szilárd szerkezetű, úgy a kötött mint könnyebb talajban jó munkát végző, aránylag csekély vonóerőt igénylő, olcsó ekéi szintén aranyérmeket kaptak. Továbbá a Hornsby-féle sorvetőgép arany, — s ugyan-tőle egy újabb szerkezetű lánczos borona ezüst érmet nyertek).

Lapszömlenket az aratási tudósítások újra körlátok közé szorították, előre átvesszük azonban a „Gazd. Lapok“ 24-ik számából a következő értesítést:

Budai borászati laboratórium.

Az „Erdélyi Gazda“ 5-ik számában, a 45-ik lapon említve van, hogy az országos magy. gazd. egylet budai vinczellér és pinczemeszter-képző tanintézetével kapcsolatban egy borászati vegyterem berendezését elhatározta. Az irt egylet május 31-ki választmányi gyűlésében ama tanintézet igazgatója Dr. Entz e tárgyat illetőleg részletes tervet mutatott be, melyet a választmány határozattá emelt. Ezen bortermesztőinket közelelről érdeklő határozat így hangzik:

„A borászati laboratórium fő feladata a tanintézet növendékeinek képzése mellett az, hogy a nagy borász közönség annak gyakorlati hasznát vehesse, és borai lényeges alkatrészeinek minő- és menyinyiségi arányait ez országos intézet segítségével megvizsgáltathassa, és a vizsgálatok alapján azon bánásmódokkal megismerkedhessék, melyekkel az egyes borvidékek vagy akár egyes természetők borainak netaláni fogyatkozásai elkerülhetők, s azok állandósága biztosítható.

Van ennélfogva szerencsém hazánk borász-közönségének tudomására juttatni, hogy az orsz. Magy. Gazd. Egyesület budai borászati laboratóriuma júliustól fogva készen áll — s olyképen lesz berendezve, miszerint borokat a rajtuk véghez hajtandó chemiai vizsgálat czéljából elfogadhatunk; valamint elkészülve áll arra is, hogy tulajdonosaiknak a borokon véghez vitt próbák s practicus kísérletek alapján a nyert eredmények tényállását, —

a netaláni szükséges javítási javaslatokat is kiadhassuk, és pedig a következő feltételek alatt:

a) Elfogadjunk egy-egy helyről 12, körülbelül meszelyes palaczk bort, mely az orsz. Magy. Gazd. Egyesület budai szőlőiskolájába czimezve bérmentve küldessék be. A 12 palaczkból a szükséges kísérletek véghezvitelére 8 palaczk használtatik fel, a megmaradt 4 palaczk bor vissza küldetik tulajdonosának annak idejében és saját költségén, ha kell és lehet, megjavított és exportra alkalmas állapotban; — de minden esetre a véghez vitt kísérletek s a netalán nyert eredmények pontos jegyzőkönyvi kivonatának kíséretében azért, hogy gazdája a véghez vitt vizsgálatok utmutatása nyomán tudomást szerezhessen azon eljárási módokról, melyeknek követése borai nagyobb értékét s állandóbb voltát feltételezi.

E jegyzőkönyvünk kivonata a „Borászati füzetek“-be is fel fog rendesen vétetni, kivéven azon eseteket, a melyekben a bor tulajdonosa előlegesen ellene netalán tiltakoznék.

b) Kísérleti tárgyal elfogadhatnak ugyan új borok is, de szivesebben veszszük — és pedig a tulajdonos érdekénél fogva — a már kész eladásra alkalmas 2—3 éves borokat.

c) Előlegesen csak fehér borokat van szándékunk vegyelemezni s vizsgálataink tárgyává tenni.

d) A beküldött bor legyen ugyanazon egy fajú és évjáratu.

e) A küldeményhez csatolandó kimutatása is azon szőlőfajoknak, melyekből a bor szüretett, — úgy szintén a menyinyire lehet azon aránynak is, melyben e szőlőfajok az illető vidéken vagy szőlőben előfordulnak; p. o. az illető bor szüretett körülbelől $\frac{2}{5}$ részben vörös dinka, — $\frac{2}{5}$ részben rakszőlő, — $\frac{1}{5}$ részben bálintból, stb.

f) A kísérleti s egyéb költségek fedezésére sziveskedjenek az orsz. Magy. Gazd. Egyesület tagjai 6, nem tagok 10 ftot a borküldeményhez csatolni.

g) Kötelezze magát saját érdekében beküldő arra, hogy a visszaküldendő 4 palaczkból azonnal csak kettőt fog a kóstolásnak alávetni; a másik kettőt pedig tartsa fel szobájában, vagy más, a temperatura változásainak kitett helyiségben 2—3 hónapig, hogy kitűnjék: vajon kiállák-e borai most a rájuk mért tűzpróbát?

h) A beküldeni szándékozók sziveskedjenek előbb a „Borászati füzetek“ szerkesztőségét szándékukról levél által értesíteni, nehogy egyszerre többet elfogadjunk, mint a menyinyinek munkával megfelelni lehet.

Egy kérdés

a húsfogyasztó közönség érdekében.

Kolozsvár, július 13. 1869.

T. Szerkesztő ur! Ha én bémegek egy boliba s posztót kérek: a finom gácsi posztóért többet kérnek, mint a brassai két peccésért, vagy a székely zekeposztóért. Ha elmegek a csizmadia színbe s egy pár csizmára alkuszom: ki micsodás? a férfinak való jó borjubört drágábban fizetem, mint az aszsonyok a vékony kordovánt. De ha elmegek a mészárszékbe s marhahúst akarok venni: akár bélpeccsénye vagy fartó, akár nyak, szegy, nyomtaték, csont . . . mind egy ördög: 19 krajczárért adják!

Jó lenne, csekély véleményem szerint, ha ahoz értők ezt a dolgot meghányák-vetnék s úgy intézkednének, hogy a kecs-

ke is jóllakjék, a káposzta is megmaradjon: a mészárosnak is meglenne illendő haszna, a vevő pedig jobb húsért többet fizetne, de a gyengébbért, nyomtatékért kevesebbet, mint eddig. Így van ez mai napság a miveltebb országokban mindentűt. — a —

Adjuk e levelet ugy, a mint vettük. Időszerű tárgyat pendit meg, mely megérdemi, hogy szakértőink hozzászóljanak. Kérjük is őket erre.

Sz erk.

Egyveleg.

Ismételve felkérjük a gazdaközönséget, sziveskedjenek aratási tudósításaikat, mentől számosabban, hozzánk sürgetőleg beküldeni. A „miként“-re bőven találunk példákat mai számunkban.

* A kereskedelmi hitelbank mely most van M. Vásárhelyt alakulásban: jövő szeptemberben lép életbe. Huszár Károly báró, mint halljuk, akkor oda érkezik, s útba indítja e pénzintézetet, melyhez — kereskedelmi viszonyainkra nézt — méltán kötünk szép reményeket. (Sz. H.)

* Egy létesítendő zálog-kölcsön intézet ügyében e hó 2-án N.-Szebenben gyűlést tartottak, s a miniszteriumot már megjárta s erre vonatkozó alapszabályokat egyhangulag elfogadták.

* A z erdei termények kereskedelmi társulatát júli. 1-én jegyezték be Bécsben, miután 15 millió frtot tevő első részletfizetési alaptőkéjének 40 százalékát kimutatta.

* A selyemtermelést, mely Brassó vidékén évek óta virágzásnak örvend, folyó évben nagy csapás érte, mert az idei esős idő következtében a selyemhernyók nagy része megbetegedett és elhalt, a tulságos nedvet tartalmazó eperfalevelek miatt. (M. P.)

* Czélszerű kenőcs a faneműek megóvására. Alkalmazható lécz- és deszkakerítések, melegágy-fedő és üveg-háztáblák sat. megvédésére. E kenőcs készítése könnyű és olcsó: friss, jól elzárva tartott és legjobb minőségű czeementét téjjel addig kell kövön dörzsölni, míg az a közönséges asztalosfesték vastagságát megkapja, e kenőcsöt gyalulatlan deszkára vagy léczre kell felkenni. Kétszeri vagy legfennebb háromszori bekenés elegendő a fa elkorhadását és elégését megakadályozni. E kenőcs czélszerűségéről a Chemnitzen felállított gazdasági kísérleti állomás tanuskodik. (e. l.)

* A magyar buza. Egy német gazdasági lap közli, hogy a jeles tulajdonaiért külföldön annyira keresett, magyar buza egy Worms közelében lakó molnár kísérlete szerént 16 százalékkal jobb termést adott, mint az ott honos fajta, s a mellett az új termés az elvetett magnak, minden jó tulajdonait megőrizte. Ebből a közlő azt következteti, hogy buzánk jó tulajdonai nem csak égaljunk és talajunk sajátágaiból, hanem a fajta nemességéből is erednek, s végül megjegyzi, hogy az a német éghajlat és talaj mellett mégis el fog fajzani; de e bajon Magyarország közelléte miatt a magnak megújításával könnyen segítheti.

* „Huszár-történet“ czim alatt írja a következőket egy bécsi lap. „Néhány katonaló árvereztetése alkalmával egy magyar huszár is elővezette lovát, melyet egy seb miatt kellett eladni. A derék huszár könyveket hullatott lováért, megcsókolta és nyakára akasztá érdemjeleit, melyeket — úgy mond — csak lovának köszönhet, mely nélkül tovább élni sem akar. Couden-hove gróf ezredes, megvette tehát és a huszárnak ajándékozta, ki épen azon nap szabadságot is kapott s kedves lovával házájába térhetett.

Időjárás.

Julius hó borongós meleg idővel, a légsulymérő majd nem rendes állásával kezdődött, a déli szél 2—6-ig naponként több kevesebb esőt hozott, és pedig: 1-én borongós + 21. 5 R. foknyi meleg idő, estve felé a láthatár éjszaka nyugoti részén zivataros felhők vonultak át. 2-án déltájt kevés eső permetezett. 3-án borongós meleg idő, a hőmérő délután + 22 R. fokot jelzett; délutáni 5 órakor erős éjszaka nyugoti széllel égháború dörgéssel s kevés esővel jött. 4-én délután 3 órakor nyugotról égháború menydörgéssel s hosszabb ideig tartó esővel járt. 5-én borongós idő, délután 4 órakor a láthatár délkeleti részén időző égháborúnak dörgése többször viszhangzott, 6 órakor a déli szél kevés esőt hozott. 6-án déltájt az ég kiderült, délután újra beborult. 7-én egész nap borongós, meleg, a léghőmérsék + 22 és fél R. foknyi volt; 5 órakor délután a láthatár délkeleti részéről nagy égháború menydörgésének tompa moraja többször hallatszott. 8-án borongós idő, déltájt erős éjszaka-nyugoti szél támadt, mely estve kissé lecsendesedett, de változatlan irányát két napon át 9 és 10-én megtartá s noha a láthatár fellegekkel vala borítva, a hőmérséklet délutánonként még is + 20 R. fokot jelzett. 11-én a szél éjszakira s estve 8 órakor délire változván kevés esőt hozott; a délkeleti láthatáron gyakori villanásokat lehetett látni. 12-én félig derült, erős hűvös éjszakai szél fuvott, a hőmérő délután is csak + 16 R. fokot mutatott.

Az uralgó szélirány e hó első negyedében, a d. második negyedében az é. volt, mely 4-szer k-re, 3-szor ny-ra változott. Az esővíz magassága: 5 p. von. tett.

A légsulymérő állása 0 fok hőmérsékletre szállítva e hó első 6 napján 323—324 p. von. között ingadozott. 7-én kezdett emelkedni 11-i reggelig, midőn legmagasabban állott: 326. 77 p. von. 11-én másfél vonallal csökkent. 12-én 324. 98 p. von. állott.

Vidéki időjárás. Iszonyu fellegszakadás dült e hó 2-án a borbereki „Kályán“ erdőségben. Az ár a borbereki utcákon mint egy $\frac{3}{4}$ óráig tartott, magával ragadva mindent, mi útjában esett. Egyik utcában a víz meghaladta a 2 lábat s több házba bétört. Némely lakokat merőben hasznavehetlenné tón. A vetemé-

nyes kertek és törökbúzaföldeket is arasznyi hegyi iszap borítá el.

Junius 22-én oly nagy jégverés vonult át Háromszék felső részén, ősztavas gabonát egészen megsemmisítve, melyhez hasonló emberi emlékezet óta nem történt. Noha nagy meleg volt, mégis másnap is telve voltak az út melletti sánczok, tömredék madarat, hörcsögöt lehetett látni agyon ütve a jég által. A hol a sulya ment, úgy levertt mindenféle gabonát, hogy az egész mező mintegy letarolt tarló ugy tünt fel a szemlélő előtt. Őt-hat falu határán vonult át, mindenütt kisebb-nagyobb mérvben pusztítva. A kárhoz nem merünk határozottan hozzá vetni, de hiszszük, egy pár millióra fel lehet tenni. Így hát az aratáshoz szomorú kilátásunk van. A gabona ár emelkedett, a marha ára szállott, azonban a hús még mindig 16 kr. o. é. K. K.

Jégkárak. Az utóbbi pár hét ismét több jégverést hozott magával. Ezek közt Háromszék — az idén már másod ízben — látogatva meg; iszonyu erővel rombolt a junius 23-ki vihar, mely ludtojánsyi jéggel egész határokat tett tönkre; legtöbbet szenvedtek Zágón, Papolcz, Kis-Borosnyó s a közel fekvő helységek, a junius 21-ki jég által K.-Vásárhely már másod ízben Sz.-Katolna, Imecsfalva, Csernáton, Kálnok, Volál, Petőfalva, Zabola, Árkos, Dálnok stb. a kár több százezerre megy; biztosítva csak egy nagyon csekély rész volt. 26-án jégvihar vonult el Apahida, Válaszút, Zsuk vonalán, Zsukot keményen, a többit gyengébben pusztítván. E hó 3-án Háromszéken már negyedszer F. Volált és környékét látogatta közepes erővel; 5-én K.-Szolnok felső részét gyengén, 7-én Szamosújvárt már másod ízben; ugyan ez nap a tordai határ egy részét; átfutó gyengébb jégverés pedig az utóbbi két hétben mint jelentik — az ország különböző vidékein majd mindennap volt.

Tavalyal összehasonlítva, most, julius közepéig az idén számosabb és erősebb jegek voltak; s ha meggondoljuk, hogy tavaly a legnagyobb károk julius végén és augustus elején voltak, az eddigi időjárásból következtetve, még igen sok kárt szenvedhetünk tavaszi vetéseinkben, szőlőinkben és málénkban; azért, miután még nem késő, ismételve ajánljuk a jég elleni biztosítást.

P i a c z i á r j e g y z é k.

Árú cikkek.	Kolozsvar				N. Szeben				Brassó				Segesvár			
	legjobb		gyengébb		legjobb		gyengébb		legjobb		gyengébb		legjobb		gyengébb	
	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.
Egy pozsoni mérő																
Tiszta buza	3	60	3	40	4	40	4	30	4	68	3	54	—	—	—	—
Kétszeres	2	24	1	80	3	20	3	—	3	2	—	—	—	—	—	—
Róz	1	90	1	80	2	—	1	80	2	—	1	94	—	—	—	—
Árpa	1	50	1	40	1	50	1	35	1	86	1	80	—	—	—	—
Zab	1	50	1	20	1	45	1	35	1	40	1	36	—	—	—	—
Törökbúza	1	50	1	40	1	60	1	50	1	86	1	70	—	—	—	—
Pityóka	1	20	1	—	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Borsó	—	—	—	—	—	—	—	—	1	68	—	—	—	—	—	—
Lencse	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paszuly	1	80	1	50	1	70	1	65	1	60	1	50	—	—	—	—
Egy font marha hús	—	19	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	—	—	—	—

Nyílt posta.

26. Márk, Cserhalomtáji és Ebner uraknak. Köszönjük a küldöttéket, s jövőre is mentől többször kérjük. 27. Szöllősi S. urnak M.-Vásárhelytől. Vásári tudósításait nagy köszönettel vennők. 28. A nagyenyedi t. casinótól előfizetési díj gyanánt 1 frt 44 krt vettünk, a 16 kr. utánpótlását kérjük.

TARTALOM: Választmányi gyűlés, julius 5. — Borászati közlemények III. — A vidéki látványossági bizottságok szerve-

zete. — Figyelmeztetés erdőbirtokosainkhoz. — Társalgó: A kuküllőmegyei gazd. egyesület alapszabályai. — Aratási tudósítások. — Lapszemle, (Gazd. L. 23-dik sz.). — Egy kérdés a hús fogyasztók érdekében. — Egyelegg. — Időjárás; jégkárak. — Piaczi árak. — Nyílt posta. —

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.